

Yerleşik Yaşama Geçmiş Yörüklerde Konar-Göçer Yaşamın İzleri Üzerine Bir Kültür Analizi: Yörük Köyü Örneği

Ali Göçer*

Erciyes Üniversitesi Eğitim Fakültesi, Kayseri.

Öz

Bu araştırmanın amacı, Yörük Köyü'nün somut olan kültür varlıkları ile yörük kültürünün somut olmayan unsurlarına dikkatleri çekmek ve bu yerleşim biriminde yerleşik yaşama geçmiş yörüklerle ait konar-göçer yaşamın izlerini ortaya koymaktır. Araştırmada nitel araştırma yaklaşımında gözlem, görüşme ve doküman analizi yöntemleri ile verilerin analizinde içerik analizi tekniği kullanılmıştır. Araştırma, Safranbolu Yörük Köyü sakinleri arasından amaçlı örnekleme yöntemiyle seçilen 6 katılımcıdan oluşan bir çalışma grubu üzerinden yürütülmüştür. Araştırmada, konar-göçer yaşam tarzını yansıtan az sayıda unsura rastlanırken; katılımcıların konuşmaları ve yapılan gözlem ve incelemeler dikkate alındığında yerleşik yaşam kültürünü yansıtan çok sayıda unsurla karşılaşmıştır. Katılımcılar yerleşik yaşam kültürünün göstergeleri olan yaşanan mekânın özellikleri, tarım, beslenen hayvanlar, ticaret, toplumdaki bireyler arasındaki acıyı ve sevinci paylaşma kültürü ile ilgili dikkate değer görüşler ortaya koymuşlardır. Özellikle toplumdaki bireyler arası ilişkilerdeki bozulma ve bireyselleşme olgusunun toplumsal ilişkilerde önemli çözümlere neden olduğunu vurgulamışlardır. Katılımcılar, yörük kültürünün özünü yansıtan önemli değerlerin kaybolmaması için kapsamlı çalışmaların yapılması ve önemli girişimlerde bulunulmasının gerekli olduğuna işaret etmişlerdir.

Anahtar Kelimeler: Konar-göçer yaşam tarzı, Yerleşik yaşam kültürü, Kültürel değişim, Yörük Köyü.

A Cultural Analysis on the Traces of Nomadic Life in Yoruks who Settled down: The Case of Yoruk Village

Abstract

The purpose of this research is to draw attention to the tangible and intangible cultural values of Yoruk village and to examine the traces of the nomadic life of Yoruks who have settled in the Yörük village. In this study, observation, interviewing and document analysis methods within the framework of qualitative research were used. Research was carried out on a working group consisting of 6 participants selected from the inhabitants of the Yoruk Village by purposive sampling. The data obtained from the interviews and observation forms were analyzed through content analysis in the qualitative research. In the research, while there are few elements reflecting the nomadic life style; considering the interviews with participants and observations, there were many elements reflecting the settled life culture. Participants stated remarkable views on the characteristics of the living space, agriculture, husbandary, trade, the culture of sharing the pain and joy among the individuals in the society which are indicators of the settled living culture. They emphasized that the deterioration and individualization in personal relations in the society, in particular, led to significant disengagements in social relations. The participants pointed out that it is necessary to carry out comprehensive studies and important initiatives in order not to lose important values reflecting the essence of the nomad culture.

Keywords: Nomadic lifestyle, Sedentary culture, Cultural change, Yoruk Village.

1. GİRİŞ

Kültür denilince, bir milletin yüzyıllar boyunca sahip olduğu tutum ve davranışlarla tezahür eden yaşam biçimi, maddi ve manevi değerler toplamı (Göçer, 2012: 50); tarihi boyunca yarattığı eserler anlaşılır (Kaplan, 2010: 83). Kültürün sürekliliğini de gelenek ve görenekler sağlar (Güvenç, 1994: 94). Ancak modern yaşam tarzının yaygınlaşması, kültürel unsurların sürekliliğini tehdit eden önemli bir durumdur.

Uzun süre göçebe olarak yaşayan ve zengin bir kültürel birikime sahip Türk milletinin tarih boyunca dinamik bir toplumsal yapıya sahip olduğu; toplumu oluşturan bireylerin kederde, tasada, kıvançta sergilediği birliktelik bu dinamik yapının göstergelerindedir. Türk milletinin sahip olduğu dinamik sosyal yapının geleceğe taşınması büyük önem taşımaktadır. Türk milletinin konar-göçer yaşamdan yerleşik yaşama geçilmesinden sonra, özellikle de günümüz dünyasında, sahip olunan geleneklerin canlı tutulması ve gelecek nesillere aktarılması gittikçe zorlaşmaktadır.

Türkiye’de sayısı az da olsa gelenek, görenek, mimari, yaşam biçimi vb. alanlarda Türk kültürünü yansıtan kakarakteristik özelliklere sahip yerleşim birimleri vardır. Bu tür yerleşim birimlerinden birisi de Safranbolu Yörük Köyü’dür. Karakeçili Yörüklerinin kurduğu ve uzun bir geçmişe sahip Yörük Köyü, Türk kültürü açısından önemli niteliklere sahip bir yerleşim birimidir.

Yaşam biçimi ve kültürel unsurların değişimi açısından çalışmaya konu edilen Yörük Köyü, kuruluşundan bu güne kadar dört dönemde ele alınmaktadır: a) Yörük Köyünün kuruluşu: Köyü yörük aşiretinden olduğu söylenen Hüseyin, Hacı ve Davut isminde üç kardeşin kurduğu söylenmektedir. b) Göçebe olarak Yörük Köyü’ne gelecek çadırlarla konakladıktan sonra evleri, düzenli cadde ve sokakları ile planlı bir köy hâline getirildiği dönem. c) 1450-1780 yılları arasında köy halkının İstanbul’a göç etmek zorunda kaldığı dönem. d) 1920-25 yıllarından günümüze dek geçen dönem (Baykal, 1995: 12-17).

1.1. Araştırmanın Amaç ve Kapsamı

Bu araştırmanın amacı, yerleşik yaşama geçmiş yörüklerin yaşantılarında konar-göçer yaşamın izleri ile ilgili genel bir görünüm vermektir. Bu amaç doğrultusunda aşağıdaki sorulara cevap aranmıştır:

- 600 yıllık geçmişe sahip olan Yörük Köyü’nde yaşamakta olan yörüklerin günlük yaşamlarında konar-göçer yaşam tarzının izleri görülmekte midir?
- Yörüklerin gerek konar-göçer yaşam tarzına gerekse yerleşik yaşam kültürüne yönelik algıları ile bu algının günlük yaşama yansımaları nasıldır?

2. YÖNTEM

Bu çalışma, nitel araştırma kapsamında kültür analizi yaklaşımı yürütülmüştür. Bu çerçevede, görüşme, gözlem ve doküman analizi yöntemleri kullanılmıştır.

Nitel araştırmanın amacı, insanların hayatlarını nasıl anlamlandırdıklarıyla ilgili bir anlayış geliştirmek, anlamlandırma sürecinin ana hatlarını çizmek ve insanların deneyim yaşadığı şeyleri nasıl yorumladıklarını açıklamaktır. Nitel araştırma, gerçeğin

sosyal olarak inşa edildiğini varsaymaktadır. Bir başka deyişle gözlenebilir tek bir gerçek yoktur. Bunun yerine çok sayıda gerçek ya da tek bir olayın farklı şekillerde yorumlanması vardır (Merriam, 2013: 8-14).

Kültür analizi (etnografya); bireysel algı ve davranışın olduğu kadar toplumsal davranış, yapı, işleyiş, değerler, normlar gibi kültürel öğelerin tanımı ve analizi üzerine odaklanmaktadır (Hancock'a (2004), akt. Yıldırım ve Şimşek, 2005: 70). Kültür ortak bir anlayış ve kurallar bütünü olarak bireylerin ve grupların davranışlarını şekillendirir. Bir toplumun kültürü, ortak oluşturulmuş bir gerçeklik bütünü olarak nitelendirilmeye çalışılmaktadır (Yıldırım ve Şimşek, 2005: 70).

Agafonoff'a (2006) göre, araştırmacılara kültürel grupları incelemelerine imkân veren etnografya; etno (insan) ve grafi (tanımlama, tasvir etme) kelimelerinden oluşmaktadır ve bir grubun davranışını doğrudan gözlemlemek ve bu gözleme dayanarak bir gruba ilişkin betimleme yapmak şeklinde tanımlanmaktadır (akt. Akturan ve Dinçer, 2008: 41). Bir başka deyişle etnografya, insan topluluklarının ilişkilerini ve davranışlarını kendi ortamlarında gözleme, belgeleme ve yorumlamayı içeren bir yöntemdir (Akturan ve Dinçer, 2008: 41). Etnografik araştırma, araştırılacak grubun sosyal yaşam sürecini, günlük hayat içinde gerçekleştirdiği hâliyle ortaya koymak için yürütülen bir araştırmadır. Etnografik araştırmada, araştırmacı bireysel, kültürel ve sosyal farklılıkları dikkate almakta ve yorumlamalarını kişilerin kendi doğal ortamlarındaki kendi bakış açıları temelinde yapmaktadır (Akturan ve Dinçer, 2008: 48).

Hancock'a (2004) göre, kültür analizine yönelik çalışmalarda amaç belirli bir grubun kültürünü tanımlama ve yorumlamadır. Bu nedenle araştırmaya dâhil edilen katılımcıların kullandıkları yazılı ve sözlü dil, davranış kalıpları, algıları ve paylaştıkları deneyimler bir araştırmanın odaklanabileceği alanlar olarak ortaya çıkar (akt. Yıldırım ve Şimşek, 2005: 70).

Katılımcıların görüşme sorularına verdikleri cevaplardan, yaşanan ortama yönelik gözlem ve incelemelerden yola çıkarak Yörük Köyü sakinlerinin yerleşik yaşamda konar-göçer kültüründen neleri koruyabildiklerini tespit edip yorumlayabilmek için kültür analizi yaklaşımı tercih edilmiştir.

2.1. Araştırma Sürecinin Geçerlik ve Güvenirliği

Arnould ve Wallendorf'a (1994) göre, etnografik araştırma kapsamında toplanan veriler yorumlanmadan önce geçerlik ve tutarlılıklarının değerlendirilmesi gerekir (akt. Akturan ve Dinçer, 2008: 50). Bu açıdan araştırma sürecinin geçerlilik, güvenilirlik ve tutarlılığı için aşağıdaki çalışmalar yapılmıştır:

- Araştırmada elde edilen veriler düzenlendikten sonra ulaşılan sonuçlarla birlikte katılımcılarla paylaşılmış, görüşleri alınmıştır.
- Araştırmanın yöntemi, süreci ve sonuçlarına yönelik çalışmalar ayrıntılı bir biçimde açıklanmıştır.
- Araştırmacı, çalıştığı kültürü yakından tanıyor olmasına rağmen ön araştırma yapmıştır.

- Araştırmacı, görüşme dışı zamanlarda katılımcılarla uzun süreli bir etkileşim içerisinde bulunmuştur.
- Derinlemesine araştırma ve inceleme anlayışı (verilerin toplanması, analiz edilmesi ve değerlendirilmesi) benimsenmiştir.
- Verilerin toplanmasından analiz edilip sonuçlara ulaşılmasına kadar birbiriyile bağlantılı ve tutarlı bir süreç takip edilmiştir.
- Çalışma grubu amaçlı örnekleme tekniği ile belirlenmiştir.

2.2. Çalışma Grubu

Etnografik araştırmada örnekleme süreci önemli ve zaman alıcı bir süreçtir (Akturan ve Dinçer, 2008: 48). Araştırmaya katılacak katılımcıları belirlemek için önce köy muhtarı ile görüşmeler yapılmış, araştırmanın içeriği hakkında bilgi verilmiştir. Daha sonra muhtar ile köy kahvesinde eğitim düzeyi yüksek ve ileri yaş ortalamasına sahip köylülerle tanışma toplantısı yapılmasına karar verilmiştir. Yapılan toplantıda araştırmanın amacı ve kapsamı açıklanmıştır. Çalışma grubu; katılımcıların 'gönüllülük' durumları, öğrenim, yaş seviyesi vb. nitelikleri göz önünde bulundurularak amaçlı örnekleme yöntemiyle belirlenmiştir.

Tablo 1. Çalışma Grubundaki Köy Sakinleriyle İlgili Kişisel Bilgiler

<i>Cinsiyetlerine Göre Dağılım</i>	<i>f</i>	<i>%</i>
Kadın	-	-
Erkek	6	100.00
Toplam	6	100.00
<i>Yaş Aralığı</i>	<i>f</i>	<i>%</i>
51-75 yaş arası	4	66.67
76 yaş ve üstü	2	33.33
Toplam	6	100.00
<i>Öğrenim Durumu ve Düzeyi</i>	<i>f</i>	<i>%</i>
Okur-Yazar Değil	-	-
İlkokul Mezunu	4	66.67
Ortaokul/Lise Mezunu	-	-
Üniversite Mezunu	2	33.33
Toplam	6	100.00
<i>Meslek/Toplumda Tanınırlık</i>	<i>f</i>	<i>%</i>
Emekli (işçi, memur vb. emeklisi)	5	83.33
Kamu görevlisi	1	16.67
Toplam	6	100.00

2.3. Verilerin Toplanması

Doğası gereği kültür kapalıdır ve düzenlenerek son şekli verilmiş veri toplama araçları ile ölçülemez. Gözlenir, yaşanır, hissedilir. Bu nedenle kültür analizi stratejisi ile araştırma yapan bir araştırmacının çalıştığı kültürü ayrıntılı ve derinlemesine anlayabilmesi için yoğun bir veri toplama süreci içine girmesi gerekir (Yıldırım ve Şimşek, 2005: 71).

Görüşme soruları ve gözlem boyutlarını belirlemek amacıyla ilk olarak alan uzmanı görüşüne başvurulmuş ve yarı yapılandırılmış görüşme formu sorularıyla yapılacak gözlemin boyutları oluşturulmuştur. Daha sonra Yörük Köyü sakinleriyle yapılan sohbet tarzı bir görüşmeyle yarı yapılandırılmış veri toplama araçlarına son şekli

verilmiştir. Gözlemler, bireysel ve grup olarak yapılan görüşmelerle birlikte yapılmıştır.

Creswell'e (2008, 2011) göre nitel araştırma yöntemi bir ana olgu üzerine odaklanmakta ve katılımcıların görüşleri üzerine temellendirilmektedir (Akt. Çelik ve Arıkan, 2012: 80). Araştırmada, kaynak kişi ve doğal ortam gözlemlerinin yanında görüşme tekniği kullanılarak çalışma grubundaki 6 kişiyle görüşme yapılmıştır. Bryman (2004); Cohen, Manion & Morrison (2007) ve Lichtman'e (2012) göre, çalışma grubunun genellikle küçük olarak tutulduğu nitel araştırmalar zengin ve kapsamlı bilgi toplamak için kullanılır (akt. Çelik ve Arıkan, 2012: 80). Arnould ve Wallendorf'a (1994) göre, etnografik araştırmada araştırmacı gerçek zaman diliminde doğal ortamında gerçekleşen davranışı gözlemlemekte ve konuşmaları kaydetmektedir (akt. Akturan ve Dinçer, 2008: 49). Elde edilen kayda değer veriler bulgular bölümündeki tablolara işlenerek görselleştirilmiştir. Tablolarda toplanan veriler üzerinden yorumlamalar yapıp çıkarmada bulunulmuştur.

2.4. Verilerin Analizi

Yıldırım ve Şimşek'e göre, veri analizinde temel amaç araştırmaya konu olan kültürün tanımlanması ve bireylerin algı, deneyim ve tutumlarının kendi bakış açılarından aktarılmasıdır. Bu nedenle bulguların sunulmasında doğrudan alıntılara sık sık yer verilir (2005: 71-72).

Gözlem verileri, bireysel ve grup olarak yapılan görüşmelerle elde edilen verilerle birlikte analiz edilmiştir. Punch'a (2005) göre, nitel çözümlemede verilerin içeriklerini keşfetmeye yönelik çözümleme için kodlama ilk ve asli bir işlemdir (s. 193). İçerik analizi, birbirine benzeyen verileri belli kavramlar ve temalar çerçevesinde bir araya getirmek ve bunları anlaşılabilir bir düzene sokarak yorumlamaktır (Yıldırım ve Şimşek, 2005: 227). Etnografik araştırmada veriler araştırmacının notlardan oluşmakta ve verilerin analizinde içerik analizi kullanılmaktadır (Akturan ve Dinçer, 2008: 50). İçerik analizi ile incelenen verilerin incelenmesi sırasında yorumlama ve çıkarımlarla derinlemesine analiz yapılmaya çalışılmıştır.

Verilerin analizinde aşağıdaki işlem basamakları takip edilmiştir. İlk önce görüşme sorularına verilen kayda değer cevaplar bulgular bölümündeki tablolara işlenerek görsel hâle getirilmiştir. Veriler incelenirken kodlar oluşturulmuş; kodlardan hareketle üst kategorilere (tema) ulaşılmıştır. Daha sonra kod ve temalar üzerinden yapılan yorumlar betimsel bir dille ifade edilmiştir.

Verilerin analizi işlemlerinde aşağıdaki kodlama ve tanımlama tekniği kullanılmıştır:

A1, A2 : Araştırmacının sorularını,

K1, K2 : Görüşüne başvuru alan katılımcıları (Yörük Köyü sakinleri arasından seçilen katılımcıları),

[1], [2] : Kaynak kişilerin (Yörük Köyü sakinlerinin) belirttikleri görüşler arasından seçilen kayda değer cevapları göstermektedir.

3. BULGULAR

3.1. Veri Toplama Araçları ile Elde Edilen Bulgular ve Yorumlar

Altheide (1987) ve Malhotra'ya (2004) göre, içerik analizi genel olarak gözlem içeren yöntemlerde kullanılan bir analiz tekniğidir. İçerik analizi bir görüşme veya metindeki kavramların, ilgili durumların, yapıların, anlamların, nüansların keşfedilmesi ve karşılaştırılmasını içermektedir (akt. Akturan ve Dinçer, 2008: 50). Arnould ve Wallendorf'a (1994) göre, yorumlama; tanımlayıcı boyutlar arasındaki bağlantılandırmayı, ilişkilere bakmayı, örüntüleri açıklamayı gerektirmektedir. Yorumlamalarla, davranışlar ve sözlü ifadeler arasında sembolik bağlantılar kurabilmek, araştırmadan anlamlı sonuçlar çıkarabilmek açısından önemlidir (akt. Akturan ve Dinçer, 2008: 51).

Aşağıda görüşme soruları, gözlem notları ve mekanik araçlarla elde edilen veriler ile analiz sonu tanımlama ve yorumlamalar yer almaktadır.

Tablo 2. Katılımcılarının Geçmişten Günümüze Yörük Köyü'nde Yaşanılan Mekânla İlgili Görüşleri

A1: Yörük Köyünde geçmişten günümüze yaşanılan mekânla ilgili olarak bir açıklama yapabilir misiniz?		
Yer: Yörük köyü (Köy kahvesi, köy sakinlerinin evleri)	Kodlayarak Temalandırma	
Zaman: Haziran-Temmuz 2013. Farklı günlerde kişi başına ortalama görüşme süresi: 2,5-3 saat.	Kodlar	Temalar
K1: Benim hatırladığım köyün en eski evinin penceresi yok, çatıda aydınlatması vardı. İstanbul'a gidenler para kazanıp oradaki yaşantıyı görünce çadırı bırakıp ev yapmaya başlamışlar [1].	Göç	
K2: Köyümüzün 650 yıllık bir geçmişi var. İlk 250 yıllık dönemde çadırlarda konar-göçer yaşam sürdürülmüş. Daha sonra evler yapılarak köye yerleşilmiş. 400 yıllık bir evimiz var. Köydeki çamaşırhanenin 400 yıla yakın bir geçmişi var [2].	Yaşam alanı değişikliği	Kültürleşme
K4: 5-6 yüz sene evvel atalarımız oba olarak yaşıyorlarmış. Kastamonu Sancak Beyi atalarımızın obasına bir yer göstermiş ve oraya yerleşmişler. İstanbul'da çeşme başı tutmuşlar. Sonra köyde konaklar (bk. Foto 1-2) yapılarak konaklarda yaşamaya başlanmış. Candaroğlu Beyliği zamanında tam yerleşik yaşama geçmişler. Şehirleşme ile ekme-biçme kültürü gelişmeye başlamışlar ama bir müddet sonra İstanbul gibi büyük şehirlere çalışmaya gidenler göç edince bu kültür de yok olmaya yüz tutmuş [3].	Yer tutma	Yerleşik yaşam biçimi
K6: Köyümüzde çok eskilerden bu yana fırın, yatılı okul, posta işletmesi vb. daireler var. Köyde toplam 138 hane var. Kışın oturan hane sayısı 34-40'a düşüyor. Evler boş duruyor. Evleri satma ve mirası bölüşme yok, kimse atasından kalan evini satmıyor. Zaten burası sit alanı. Yerleşik yaşama geçtikten epey sonra tarihi evler taş duvar üstü ahşap olarak yapılmış. Bu tür evler 250-300 yıllık evler [4].	Yerleşik yaşam unsurları	İskân
	Etkileşim	Kültürel
	Yerleşik yaşam	Mevsimlik göç değişme
	Yaşanılan mesken özelliği	

Katılımcılara göre, başta geçim derdi olmak üzere birtakım ekonomik ve sosyal sebeplere bağlı olarak köyden büyük şehirlere olan göçler dolayısı ile etkin bir değişim süreci yaşanmıştır. Gerek bu değişim gerekse zorunlu iskân sonucu yaşanan mekanda değişikliği getirmiş ve çadırdan eve geçilmiştir [^{1,2,3,4}]. Etkileşim ve bunun sonucunda gerçekleşen kültürel değişim ve kültürleşme sonucu yerleşik yaşam biçimine geçilmiştir. Ergül (2008), yaptığı bir araştırmada yerleşim yerindeki konaklar yanında Yörük Köyü sakinlerinin yerleşik yaşamı iyi bir şekilde içselleştirdiğini gösteren mekânlara da yer vermiştir. Örneğin; minaresi ahşap olan ve bugün de kullanılan Tahta Camii'nin yapıldığı tarih bilinmemektedir (s. 37). Ahşap çatılı kâgir bir yapı olan Merkez Camii, 1704 (Hicri 1116) yılında yapılmıştır (s. 76). Yapıldığı yıllarda çevre köylere de hizmet veren Eski İlkokul ve Yatılı Okul tarihi yapısıyla dikkati çekmektedir (s. 132) Yörük Köyü, Merkez Camisini yaptıran Kurdoğlu Ailesi tarafından aynı yıllarda yapılmış bir kahvehaneye sahiptir. Köyde aşağı mahalle (1729, H. 1142), yukarı mahalle (1860, H. 1277) ve köy ortasındaki kitabesi bulunmayan defne yapraklı kabartma motifleri bulunan Hafız Pınar Çeşmesi olmak üzere üç tarihi çeşme vardır (s. 170-171). Köyün çok eski bir yerleşim birimi olduğunu gösteren yapılardan birisi Osmanlı ve Cumhuriyet İstanbul'unda yörüklerin kendi köylerinde açtığı fırındır (s. 174). Yörük Köyü'nde yerleşik yaşama geçildiğinin eskiliğini gösteren en önemli yapı karakteristik özelliklere sahip çok eski bir yapı olan (bk. Tablo 2: [2]). 'Çamaşırhane' (s. 172) ve tespit edilenler arasında 1793 tarihli (H. 1208) mezar taşlarının bulunduğu köy mezarlığıdır (s. 183). Bütün bunlar Yörük Köyü sakinlerinin çok eskiden yerleşik yaşama geçtiğinin bir göstergesidir. Bu durum katılımcıların verdiği bilgilerle de örtüşmektedir (bk. Tablo 2: [2]).

Burada görüşüne başvurulmuş katılımcıların konuşmalarında ev için 'konak' kavramını kullanmaları dikkati çekmiştir. Köydeki yapılar arasında bu isimle anılan çok sayıda ev bulunmaktadır. Konak isminin konar-göçer yaşam tarzından yansıdığı söylenebilir. Çünkü bu yaşamda çadırlarla konup göçme söz konusudur ve konak isminin 'kon' fiilinden türetilmiştir. Görüşüne başvurulmuş katılımcılardan biri olan Ergül (2008), 'Yörük Köyü Meskenleri' (bk. Foto 1-2) üzerine yaptığı bir araştırmada 188 hane tespit etmiş ve bunların tamamının 'Konak' olarak anıldığını belirtmiştir (s. 5). Bu konaklardan birisi araştırmacının inceleme yaptığı ve fotolarını çektiği etnoğrafik malzemelerin bulunduğu Sipahioğlu Konağı'dır.

Tablo 3. Katılımcılarının Yörük Köyü'ndeki Ekme, Biçme, Üretme Kültürü Ve Geçim Kaynaklarıyla İlgili Görüşleri

A2: Yörük Köyü'nün ekme, biçme, üretme kültürü, hayvancılık ve genel olarak geçim kaynakları hakkında bilgi verebilir misiniz?		
Yer: Yörük köyü (Köy kahvesi, köy sakinlerinin evleri)	Kodlayarak Temalandırma	
Zaman: Haziran-Temmuz 2013. Farklı günlerde kişi başına ortalama görüşme süresi: 2,5-3 saat.	Kodlar	Temalar
K1: Hatırladığım kadarıyla eskiden koyun, keçi sürüleri varmış. Şimdilerde hiç hayvan beslenmiyor, sadece 1-2 evde inek besleniyor. Sebzeçilik yapan da çok az, karın doyurmaz derecede. Benim çocukluğumda panayırlar kurulur, çerçiler, macuncular gelir, alış verişler yapılırdı. Şimdi köyde bunlar bitti, İstanbul'a gidenler orada iş sahibi oldular, ticaret yapıyorlar [1].	Beslenen hayvanlar	
K2: Köyümüzde sebze ve meyve yetiştiriliyor. Hayvancılık bitti, tarlalarımız elimizden alındı, her taraf orman oldu. Tahıl eken kalmadı. Ticaret yok, şimdilerde bütün bunların yerini turizm faaliyetleri aldı [2].	Yetiştirilen ürünler	
K3: Hayvancılık yok denecek durumda. Çok az sayıda sağılan büyük baş hayvan, inek besleniyor. Sebze bahçeleri kalmadı. Ekin eskiden ekilirdi. İstanbul'a göç başladıktan sonra biz toprakla uğraşmayacağız deyip köyde geleneksel yemek hazırladığımız bu işletmeyi açtık. Son 20-25 senedir turizm gelişti köyümüzde [3].	Gezi kültürü	Tarım, Turizm ve Ticari yapı
K4,5: Önceleri yerli ırk küçükbaş hayvan (koyun, kıl keçisi) varmış. Zamanla bunlar bırakılmış ve sağım ineği beslenmeye başlanmış. Ekme-biçme, ziraat, hayvancılık, bağcılık zamanla özellikle şehirlere göç başlayınca azalmış. Geçim için, tahsil için İstanbul, Ankara, Bursa, İzmir gibi büyük şehirlere gitme başlayınca bunlar bitmiş. Son 40-50 yıldır turizm canlanmış [4].	Beslenen hayvanlar	Kültür değişmesi
K6: Köyümüz 15. yüzyılda kurulmuş. Yerleşik yaşama geçtikten sonra arpa, buğday gibi ürünler ekilip biçiliyormuş. Demir çelik fabrikası kurulunca orada işçi olup emekli olunca da köyde yaşamaya devam ediliyor. Eskiden koyun, keçi beslenirmiş. Çok sonraları sığır beslenmeye başlanmış. Cumhuriyetin kuruluşundan sonra sığırtmaçlar 200-300 sığırdan oluşan sürüler güderlermiş. Son zamanlarda turizm gelişince tarihi evlerimizin değer anlaşıldı. Kendi ürünümüz olan incir yapılan reçeli, çilek reçeli gibi yöresel ürünlere önem veriliyor [5].	Üniversite öğrenimi ve etkileşim Gezi kültürü Üretilen ürünler	Kültürel asimilasyon
	Sanayi üretimi	Tarım, Turizm ve Endüstri
	Beslenen hayvanlar	

Yörük Köyü'nde önceleri yerli ırk küçükbaş hayvan (koyun, kıl keçisi) beslenirken zamanla bunlar bırakılmış ve sağım ineği beslenmeye başlanmış [1,3,4,5]. Koyun, keçi besleniyor olması konar-göçer yaşam tarzının iyi bir göstergesidir. Yalman'ın 1928 yılında yaptığı araştırmada yörükler için önemli hayvanları sıralarken koyu ve keçiyle ilgili şunları söyler: 'Koyun berber, keçi çerçisi, at serverdir. Koyun merada otları bir düzeyde biçtiği için berbere; keçi; şurdan, burdan çöplendiği için çerçiye; at ise hayvanların yiğidi olduğu için uluya benzetilmiştir (1977: 129).' Ama günümüzde hayvancılık bitmiş durumda olup sadece 2 hane inek beslemektedir (bk. Tablo 3 [1]). Köyde eskiden sebze ve meyve yetiştiriliyor, bağcılık yapıyormuş ancak özellikle şehirle-

re göç başlayınca ekme-biçme kültürü zayıflamış. Az miktarda yetiştirilen meyve ve sebzelerden yöresel yiyecekler, karakteristik ürünler üretilerek köye gelen turistlere pazarlanmaktadır. Eskiden görülen panayırlar, çerçiler, macuncular vb. görülmez olmuş, ticari yapı değişmiş. Tarım ve hayvancılığın yerini turizm almış, köy sakinleri endüstride çalışıp emekli olmayı tek çıkar yol olarak görmektedirler. Yörük Köyünün ekme, biçme, üretme kültürü, hayvancılık ve genel olarak geçim kaynakları bağlamında görülen bu dönüşümü, kültür değişmesi ve yeni şartlara uyumun bir sonucu olarak değerlendirilebilir.

Tablo 4. Katılımcılarının Yörük Köyü'ndeki Yemek, Giyim-Kuşam ve Oyun-Eğlence Kültürüne Yönelik Görüşleri

A3: Köyünüzde kullanılan eşyalar, etnoğrafik malzemeler, yemek, giyim-kuşam ve oyun-eğlence kültürü hakkında bilgi verebilir misiniz?		
Yer: Yörük köyü (Köy kahvesi, köy sakinlerinin evleri)	Kodlayarak Temalandırma	
Zaman: Haziran-Temmuz 2013. Farklı günlerde kişi başına ortalama görüşme süresi: 2,5-3 saat.	Kodlar	Temalar
K1: Geleneksel beslenme şekli yok olmuş çünkü İstanbul'la olan ilişki şehir kültürüne özentiyi artırmış. Sadece ak buğdaydan yapılan dövme ile hazırlanan keşkek unutulmadı sanırım. Günümüzde geleneksel giyim-kuşamın eseri kalmadı. Eskiden beri kullanılan araç ve gereçler kaybolup gitti, kıymeti bilinmedi. Çocukluğumda leblebici gelirdi çocuklar bir avuç leblebiye bakır eşyaları, tabakları verirdi. Oyun ve eğlenceye gelince; yüzük oyunu oynanırdı. Kaybedene gölden kurbağa tutup getirme cezası verilirdi. Topuz (bezden) vurma-açtırma oyunu oynanırdı. Semer kapatma (sırta) oyunu oynanırdı. Şimdi bunlar yok oldu [1].	Özenti	
K2: Eskiden atalarımızın yapıp yediği yemek türleri yok oldu. Oyun ve eğlence eskisi gibi kalmadı [2].	Kullanılan malzemeler	Etnoğrafik malzemeler
K3: Yemek kültürü kayboldu. Düğünlerde bile hazır gıdalar tüketiliyor. Geleneksel yiyeceklerimizden tarhana, erişte, malak ve gözlemeden başkası unutuldu. Malak, çiğ hamurun suda pişirilip üzerine yağ konularak hazırlanıp yenir. Geleneksel giyim yok oldu. Mutfakta hiç eski eşya kalmadı. Tarihi konakların içerisi modern tarzda düzenleniyor. Kına geceleri, yüzük oyunu oynanırdı. Bir de kış akşamları altı kişiyle oynanan kabak oyunu -kaçıncı kabak?- oynanırdı [3].	Oynanan oyunlar	Oyun ve eğlence kültürü
K4, 5, 6: Ecdadımız gün görmüş insanlarmış, yeme içe kültürü çok zenginmiş. Tarhana, keşkek, koz böreği (yufkanın içine tereyağlı ceviz katığı pekmezele hazırlanıp pişiriliyor ve yine pekmezele yeniyor). Yörükler eskiden seğmen kıyafetleri giyerlerdi. Tepebaşı diye adlandırılan üstü sırma işlemeli kadifeden yapılan giysi. Dallı da yine üstü çiçekli işlemeli kadifeden yapılan giysi. Efe seymenler aç kapı oyununu oynarlar. Baş seymen de diğerleri de boylu boslu olur ve düğünlerde oynatılır [4].	Yemek kültürü	geleneksel yemekler
	Oynanan oyunlar	
	Karakteristik giyim-kuşam	geleneksel kıyafetler
		Seymen kültürü

Günümüzdeki günlük yaşamın baş döndürücü bir hızla ilerlemesi Yörük Köyü sakinlerinin yemek ve eğlence kültürünü de olumsuz etkilemiştir. Katılımcıların tamamı İstanbul ve diğer şehirlere olan göç gelişlerden sonra başka kültürlere özenti

sonucu diğer alanlarda olduğu gibi geleneksel beslenme şeklini de değiştirmiş veya yok etmiştir (bk. Tablo 4 [1,2,3,4,5,6]). Eskiden beri kullanılan etnoğrafik malzemeler (bk. Resim 3-8) kaybolup gitmiş; tarhana çorbası, erişte, keşkek, koz böreği ve malak gibi geleneksel yiyeceklerin nerdeyse adı kalmıştır. Aytekin'e göre haluçka ismiyle de bilinen malakun, su, tereyağı, pekmez ve ceviz kullanılarak hazırlanmaktadır (2000: 183). Haluçkanın (malak) malzemeleri arasında pekmez ve cevizin olduğu düşünüldüğünde geleneksel olarak nitelendirdiğimiz yiyeceklerde bile yerleşik yaşam kültürünün etkisinin olduğu anlaşılmaktadır.

Katılımcıların konuşmalarından yapılan çıkarımına göre sadece keşkek ve tarhana çorbasının unutulmadığını; diğer geleneksel yemeklerin çok az yapıldığını veya hiç yapılmayarak unutulduğu yönündedir. Aynı durum giyim-kuşam ve oyun ve eğlence kültüründe de söz konusudur. Katılımcılar Yörük Köyü'nde yüzük oyunu, topuz, semer kapatma, kabak oyunu, düğünlerde efe seğmenlerin oynadığı aç kapı oyunu, kına gecesi oyunları gibi oyunlar eskisi gibi yoğun bir şekilde oynanmadığını vurgulamışlardır. Bu tür geleneksel oyunlar geleneksel kıyafetler giyilerek ancak özel günlerde, şenliklerde, resmi bir tören olduğunda oynanmaktadır. Hersek ve Meraki'ye (2000) göre, Yörük Köyünde seğmenlik bu gün bile simgesel olarak sürdürülen ve geçmişi çok eskilere dayanan bir gelenektir (s. 168). Zengin kültüre sahip Türk milletinin doğum, evlenme ve ölümle ilgili uygulamaları vardır. Örneğin kına yakma geleneği yöreden yöreye farklılık göstermektedir. Uçar, Yörük Köyü'ndeki ip kınası geleneğinin farklı teknik ve süsleme biçimleriyle yapıldığını (2000: 171-173) araştırıp tanıtmıştır.

Tablo 5. Katılımcılarının Yörük Köyündeki Bireyselleşme Olgusu ve Toplumsal İlişkilere Yönelik Görüşleri

A4: Köyünüzdeki sosyal etkileşim, bireyselleşme olgusu ve paylaşma kültürü hakkında bilgi verebilir misiniz?		
Yer: Yörük köyü (Köy kahvesi, köy sakinlerinin evleri)	Kodlayarak Temalandırma	
Zaman: Haziran-Temmuz 2013. Farklı günlerde kişi başına ortalama görüşme süresi: 2,5-3 saat.	Kodlar	Temalar
K1: Sevgi, saygı kalmamış. Birbirlerine kıskançlık çok, insanlar birbirlerinden kopuk. Acıyı, sevinci paylaşma usulen var. Eşle dostla ancak düğünde, bayramda görüşülür. Ama çocuklarını kendi içinden evlendiriyorlar, başka yerlere kız verip kız almıyorlar [1].	Bireysel-leşme	
K2: Günümüz şartlarına rağmen yine de köyde birlik, beraberlik var. Düğünde, ölümde bir araya gelinir [2].	Birlik ve beraberlik	Sosyal etkileşim ve paylaşma kültürü
K3, 5: Köyümüzde tahsil yapan çok (okuma oranı %97) okumaya gidip gelenler büyük şehirlerin kültürünü benimsemişler ve bu da insanlar arasında kopmalara sebep olmuş. Yine de kadınlar arasında ilişki çok. İyi günde, kötü günde birleşirler. Hanım günleri, toplu geziler yapılır. [3].	İletişim etkileşim	
K4: Köyümüzdeki insanlar arasında kopmalar olsa da yine de birlik ve beraberlik var [4].		

Bir katılımcıya göre insanlar arasında kopukluk var ve sevgi, saygı kalmamış. Acıyı, sevinci paylaşma usulen var ve ancak düğünde, bayramda görüşülmektedir [1]. Bunun yanında katılımcılarda şu görüş hâkimdir: Köyde okuma oranı çok yüksek, bü-

yük şehirlerin kültürünü benimsemiş insanlar yine de acıyı, sevinci paylaşmada; düğünde, ölümdede; iyi günde, kötü günde toplanabiliyorlar [2,3,4]. Toplumda acının, tatlının paylaşılma anlayışının bireylerarası ilişkilerde hâlâ görülüyor olması köklü bir geçmişe sahip olan Türk kültürünün dinamik yapısının da bir göstergesi olarak düşünülebilir.

Şehirleşme sürecinde toplumların geleneksel yaşam tarzını değiştirme durumu söz konusu olmakta ve önceki yaşam biçiminin birçok unsurunda az veya çok bir dönüşüm gözlemlenmektedir. Şehirli olmanın büyük oranda hedeflendiği günümüz dünyasında geleneksel yaşamın karakteristik niteliklerinden taviz vermeden uyum sağlamak mümkün görünmemektedir. Bu dönüşümün doğal bir sonucu olarak yüzyıllar boyu süregelen toplum dinamızında çözümler görülmekte ve bu durum da bireyler arası ilişkilerde kendini göstermektedir.

Bu konuda köylülerle yapılan konuşmalar sonucunda her bir katılımcının serzenişle vurgulanan görüşle ilgili şu çıkarımı yazıya döküyor ve üzerinde düşünülmesi gerektiğinin altını çiziyorum. Köy sakinleri; düğün yerinde, ölü evinde sevincin ve hüznün bir arada yaşandığı sosyal etkileşim ve paylaşma kültürünü her geçen gün biraz daha kaybettiklerini belirtmekte ve bireyselleşme olgusunun kişilerin anlayış ve yaklaşımlarını bir ahtapot gibi sarmaladığını dile getirmektedirler.

Bir katılımcı, 'Köyümüzde insanların birbirleriyle ilişkileri zayıf; eşle dostla ancak düğünde, bayramda görüşülür. Ama çocuklarını kendi içinden evlendiriyorlar, başka yerlere kız verip kız almıyorlar [1].' şeklinde bir görüş ifade etmiştir. Bu durum Kara'nın (2005), Yörük Köyünün geleneksel yaşamına yönelik olarak yaptığı araştırmasında yer verdiği, "Yirminci yüzyıl başlarına kadar Yörük kızları yabancılara verilmemiştir. Yörük Köyü sakinleri 'Biz Horasan'dan geldik, kasabalılar yerlidir' diyerek evliliklerini Yörükler arasında sınırlandırmışlardır. Bunu şarkılarında da dile getirmişlerdir." (s. 93) tespiti ile örtüşmektedir.

SONUÇ ve ÖNERİLER

Sonuçlar

Göçer (2015), Yörük Köyü'ne ilk yerleşen obanın, Oğuz Türkleri'nin Kayı boyunun Karakeçili Aşiretine bağlı kollardan biri (Baykal 1995) olduğu bilgisini aktardıktan sonra Yörük Köyü ile ilgili şu bilgileri vermektedir. Sakinlerinin çok eksi bir tarihte şimdiki yerleşim yerinde bir müddet konargöçer yaşam sürmüşker, uzun bir süredir de yerleşik yaşam tarzını benimseyerek yaşadıkları Yörük Köyü'ne yerleşmişlerdir. Kuruluşundan itibaren köyde yaşayanlar çeşitli sebeplerle başta İstanbul olmak üzere büyük şehirlere göç etmiş ve bu göçün sonucunda yaşadıkları etkileşimle önemli değişimler geçirmişlerdir. Bu değişimler köyün sosyal ve kültürel dokusunda, dini algılamaya ve yaşayışlarında görülebilmektedir (s. 36).

Zorunlu iskan sonucunda görülen kültürel değişme, Yörük Köyü'nden büyük şehirlere olan göçler, kültürleşme (ve belki de kültürlenme) mekânda değişikliği zorunlu kılmış ve bölgede 200-250 yıla yakın bir süre sürdürdükleri konar-göçer yaşam

tarzını bırakarak yaklaşık 400 yıl önce yerleşik yaşama geçilmiştir (Bkz. Tablo 2: [1,2,3,4]).

Yörük Köyü'nde önceleri konar-göçer yaşam tarzının karakteristik özelliği olan koyun, kıl keçisi beslenirken zamanla bunlar bırakılmış ve yerleşik yaşamın bir göstergesi olan sağım ineği beslenmeye başlanmıştır (bk. Tablo 3: [1,3,4,5]). Günümüzde ise köyde hayvancılık yanında tarım da bitmiş ve yerini turizme bırakmıştır. Bütün bu dönüşümle birlikte okuma oranının yükselmesiyle hızlı bir kültür değişmesi olmuş ve köy tamamen şehirli toplum görünümünü kazanmıştır.

Yörük Köyü köy mücavir alanının dar olması sonucu İstanbul gibi büyük şehirlere göç ve bu şehirlerdeki kültürlerden etkilenme, teknolojik gelişmeler, okuma oranının artması, günümüzdeki hareketli yaşam biçimi, insanların beklentileri vb. değişkenlerin etkisiyle köyün bu günkü kültürü veya geleneksel yaşamla ilgili görünümü, köyün isminin zihinlerde oluşturduğu beklentiyi karşılayacak durumda değildir. Köyde modern yaşam biçiminin özellikleri belirgin bir şekilde görünmektedir. Yörük Köyü'nde geleneğin önemli göstergeleri olan etnoğrafik malzemeler; oyun, eğlence ve seymen kültürü; geleneksel kıyafetler ve yemek kültürü gibi konar-göçer yaşam tarzını yansıtan önemli unsurlarla kendini gösteren yörük kültürünün karakteristik özellikleri neredeyse tamamen kaybolmuştur.

Katılımcıların genel görüşüne göre, Yörük Köyü'nde bireyselleşme olgusu kendini hissettirmekte ve toplumsal ilişkilerde önemli çözümler görülmektedir.

Öneriler

Özelde Yörük Köyü'nde genelde tüm Türkiye'de kaybolmaya yüz tutmuş kültürel değerlerin canlı tutulması konusunda ailelerin bilinçlendirilmesi yanında yerel ve ulusal düzeyde kişi, kurum ve kuruluşlarla yayın ve tanıtım amaçlı etkinlikler düzenlenmelidir. Geleneksel yaşam tarzının ve bu yaşam tarzını diri tutan kültür unsurlarının canlandırılması için festivaller, şenlikler, yarışmalar... düzenlenmeli; genç kuşağa bu kültürün önemi kavratılmalıdır. Başta TRT olmak üzere ilgili televizyon kanalları geleneksel düğünlere, şenliklere davet edilerek bu etkinliklerin tanıtımının yapılmasına çalışılmalıdır.

Geleneksel kültüre sahip halkın yaşamış olduğu belediyeler; yöresel ürünlerin (yemek, el sanatları vb.) üretimi ve tanıtımına yönelik faaliyetler düzenlenmelidir. Yöresel oyunları sergileyen halk oyunları ekipleri oluşturulmalı, bu oyunların öğretildiği kurslar düzenlenmelidir.

Sonuç olarak, yörük kültürünü yansıtan gelenek ve göreneklere farkındalık yaratılarak dikkatlerin çekilmesi ve daha da önemlisi çoğu kaybolan bu kültürün değerlerinin kurtarılması, canlandırılması ve gelecek kuşaklara aktarılabilmesi için UNESCO nezdinde projeler hazırlanmalı, hayata geçirilmelidir.

TEŞEKKÜR

Başta Yörük Köyü muhtarı İbrahim Sarı Bey ile araştırma, inceleme ve gözlemlerim süresince bana rehberlik eden Ali Rıza Tunca Bey'e çok teşekkür ederim. Ayrıca, 90 yıllık birikimi,engin bilgisi ile araştırmaya farklı bir derinlik katan Ahmet Ergül Bey'e, diğer kaynak kişilerime ve tüm Yörük Köyü sakinlerine göstermiş oldukları ilgi, yardım ve misafirperverlikleri için teşekkür etmeyi bir borç bilirim.

KAYNAKÇA

- Akturan, U. ve Dinçer, D. (2008). 'Etnografya (ss. 41-62)', *Nitel Araştırma Yöntemleri*, (Editörler: Baş, T. ve Akturan, U.). Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Aytekin, F. (2000). 'Safranbolu Yörük Köyü Yiyecek ve İçecekleri (ss. 175-192)', *Safranbolu Yörük Köyü Geleneksel Yaşam Biçimi ve Evleri* (Editör: C. M. Hersek). Ankara: Kuban Matbaacılık.
- Baykal, A. R. (1995). *Safranbolu Yörük Köyü ve Düğün Âdetleri*. İstanbul: Sema Matbaası.
- Çelik, Servet ve Arıkan, Arda (2012). Öğretmen Yetiştirme Programlarının İngilizce Öğretmen Adaylarını İlköğretimde İngilizce Öğretimine Ne Kadar Hazırladığına Yönelik Nitel Bir Araştırma. *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 32, 77-87.
- Ergül, A. (2008). *Açık Kapılar: Sahapsız Yörük Evleri*. (Kitabın basım yeri belirtilmemiştir.).
- Göçer, A. (2012). Dil-Kültür İlişkisi ve Etkileşimi Üzerine. *Türk Dili*, 729, 50-57.
- Göçer, A. (2015). Bektaşî Türkmenlerinde Halk İnançlarının Sosyal Yaşamdaki İzleri Üzerine Bir Araştırma: Yörük Köyü Örneği. *Türk Kültürü ve Hacı Bektaş Velî Araştırma Dergisi*, 73, 31-47.
- Güvenç, B. (1994). *İnsan ve kültür* (6. Baskı). İstanbul: Remzi Kitabevi.
- Hersek, C. M. ve Meraki, Ş. (2000). 'Yörük Köyü'nde Gelenek ve Görenekler (ss. 161-169)', *Safranbolu Yörük Köyü Geleneksel Yaşam Biçimi ve Evleri* (Editör: C. M. Hersek). Ankara: Kuban Matbaacılık.
- Kaplan, M. (2010). *Kültür ve dil* (26. Baskı). İstanbul: Dergâh Yayınları.
- Kara, T. (2005). *Safranbolu Yörük Köyü: Köyümüzde Geleneksel Yaşam, Örf ve Âdetlerimiz*. Ankara: Grafiker Yayıncılık.
- Merriam, S. B. (2013). *Qualitative Research: A Guide to Design and Implementation* (John Wiley & Sons, Inc., Published by Jossey-Bass, 2009); *Nitel Araştırma: Desen ve Uygulama İçin Rehber* (Çeviri Editörü: Selahattin Turan). Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık.
- Punch, K. F. (2005). *Sosyal Araştırmalara Giriş: Nitel ve Nicel Yaklaşımlar* (Çevirenler: D. Bayrak, B. Aslan ve Z. Akyüz). Ankara: Siyasal Kitabevi.
- Uçar, Ö. (2000). 'Safranbolu Yörük Köyü İp Kınası (ss. 171-173)', *Safranbolu Yörük Köyü Geleneksel Yaşam Biçimi ve Evleri* (Editör: C. M. Hersek). Ankara: Kuban Matbaacılık.
- Yalman (Yalkın), A. R. (1977). *Cenupta Türkmen Oymakları* (II. Cilt, Hazırlayan: S. Emir). İstanbul: Millî Eğitim Basımevi.
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2005). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri* (5. Baskı). Ankara: Seçkin Yayıncılık.

EKLER: Fotoğraflar

Foto 1-2: Yörük Köyü sakinlerinin yerleşik yaşama geçtikten sonra yaptıkları dış duvar süslemeli iki mesken (İki Kutsal Değer: kabartma Ay-Yıldız ve taşla işlenmiş Allah lafzı).

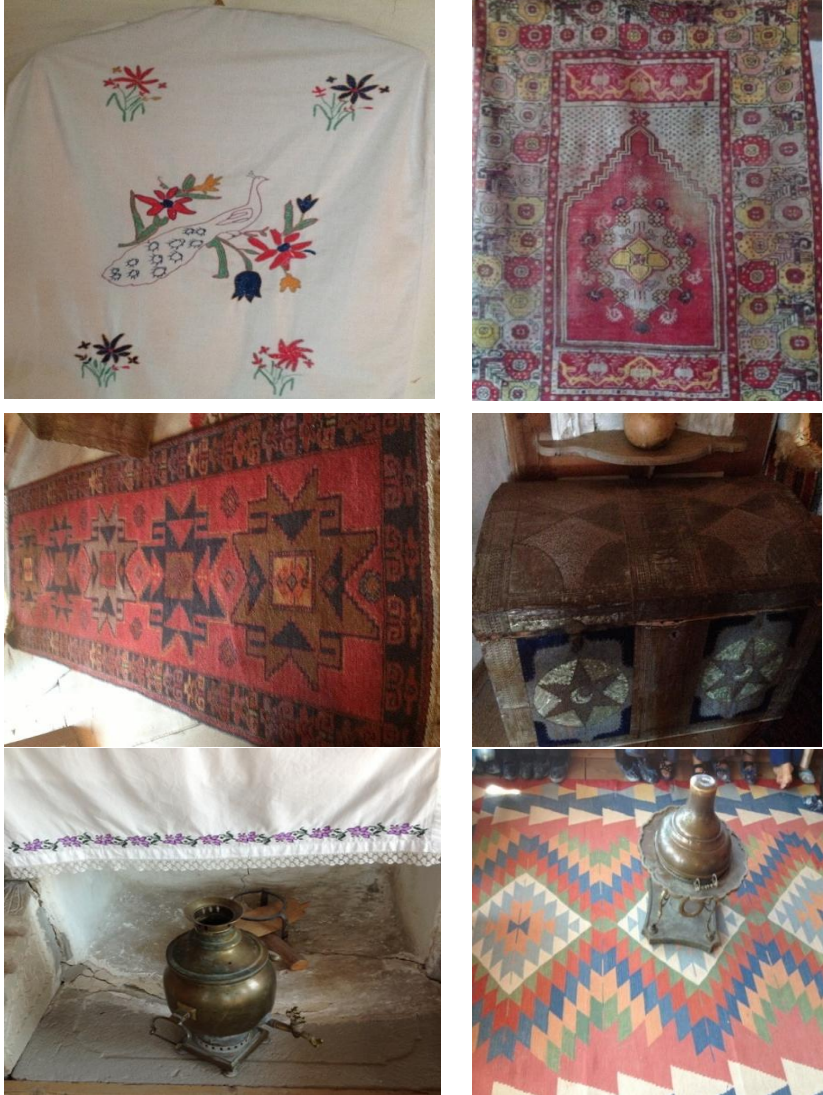

Foto 3-8: Yörük Köyü'nden etnoğrafik malzeme örnekleri.

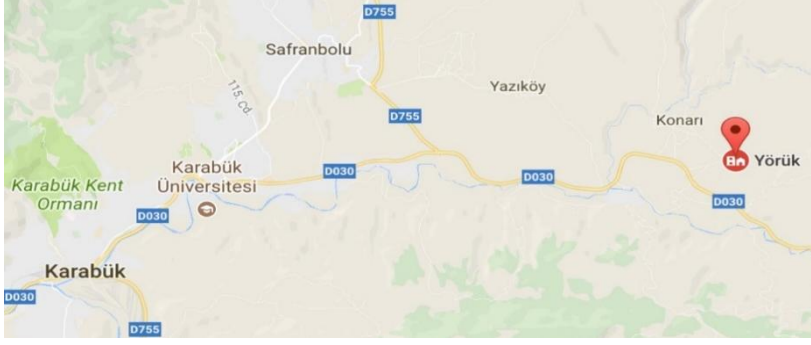

Foto 9: Yörük Köyü'nün Coğrafi Konumunu Yansıtan Lokasyon Haritası